

Sosiaali- ja terveysministeriö

Diaarinumero STM071:00/2012

LAUSUNTO työryhmän esityksestä lastensuojelun laatusuosituksiksi

Ennaltaehkäisyä ja vastuullisia päätöksiä

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry pitää tärkeänä, että lastensuojelussa siirretään katse ongelmakeskeisestä nykyhetkestä ennaltaehkäisevään toimintaan ja tulevaisuuteen. Lasten arki on repaleista ja nopeasyklistä. Lapset kuitenkin kaipaavat läsnä olevaa aikuista ja turvallisuuden tunnetta. Jokaisella lapsella on oltava mahdollisuus turvalliseen lapsuuteen. Tämän tulee olla lastensuojelun laadun lähtökohta.

SuPerissa toivotaan, että lastensuojelussa käännetään katse ennaltaehkäisyyn korjaavien toimenpiteiden sijaan. Se vaatii alkuvaiheessa satsausta, mutta pitkällä aikavälillä säästäjä uskomme syntyvän. Mikä tärkeintä, apua ja tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä elämään varhaisen vaiheen tuki ja kannattelu antaa toivoa. SuPeriin kuuluu merkittävä osa kuntien ruohonjuuritason kenttätyössä toimivista perhetyöntekijöistä, jotka koulutukseltaan ovat lähihoitajia. He ovat tuoneet esiin huolensa asiakasmääriin nähden riittämättömistä resursseista lastensuojelun ennaltaehkäisyssä, joiksi katsomme lapsiperheiden perhetyön. Varhainen tuki oikeaan aikaan tuottaa parhaan tuloksen.

Nyt ongelmakeskeisyys näkyy mm. siten, että tukitoimien piiriin pääsemiseksi vaaditaan lastensuojelun asiakkuus. Matalan kynnyksen perheiden apu on monissa kunnissa kokonaan jäädytetty. Kuitenkin toivomme, että tätä matalan kynnyksen työtä perheiden ja lasten hyväksi lisätään. Väsyneiden lapsiperheiden vanhempien on saatava apua ennen kuin on aihetta varsinaisiin lastensuojelutoimenpiteisiin. Tämä perhetyö on käytännön askareissa tukemista ja ohjaamista, yhdessä tekemistä ja koko perheen voimaannuttamista. Perhetyö on arkistakin, osin kodinhoidollista työtä, mutta vaatii tekijältä laajaa näkemystä ja ymmärrystä perheen tilanteesta. Lasten kanssa toimiessa tarvitaan pedagogista perehtyneisyyttä, jota lähihoitajan osaamiseen kuuluu riittävästi.

Lähihoitajan avainosaamista on kyky asettua asiakkaan asemaan ja olla tukena. Lastensuojelun ammatillinen näkökulma tulee esiin taitona havainnoida perheen tilaa ja arvioida tuen riittävyttä, kestoa ja jatkotoimenpiteitä. Lapselle perhetyöntekijä on turvallinen tuki ja ohjaaja koko perheelle. Matalan kynnyksen perhetyön resursseja lisäämällä saadaan tekijöitä ruohonjuuritason työhön. Näin voidaan tehokkaasti ja pienemmillä kustannuksilla vaikuttaa ennaltaehkäisevästi niin, ettei vaikeampia ja kalliimpia tukimuotoja myöhemmin edes välttämättä tarvita.

Lähihoitajan osaaminen lastensuojelussa

Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnon, lähihoitajan 120 ov, osaaminen lastensuojelussa tiivistyy perheen tukemiseen ja kasvatuskumppanuuteen sekä lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen. Perusopinnoissa lähihoitaja oppii asettamaan työlleen tavoitteita, toimii kasvua ja kehitystä tukevien suunnitelmien pohjalta sekä tukee asiakasta päivittäisissä toiminnoissa. Lähihoitajan osaamista on erityisesti perheen tukeminen tavalliseen lapsiperheen arjessa, sen erityispiirteet huomioiden. Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelmassa syvennetään perusopintoja. Sairaana ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen ja nuoren hoito, kasvatusta ja kuntoutusta opintokokonaisuus sisältää kattavasti käytännön lastensuojelussa tarvittavaa osaamista. Perustason osaamista lähihoitajalla on lääkehoidon osaamisessa, joka on tarpeen mm. pitkäaikaissairaiden lasten hoidossa. Lähihoitaja onkin usein lastensuojelu- tai perhetyön perhettä lähellä työskentelevistä ammattilaisista ainoa, jolla on lääkehoidon koulutus.

Moniammatillinen yhteistyö

Perhetyöntekijällä on usein pidempikestoinen yhteistyö lastensuojelun tai matalan kynnyksen tukea tarvitsevan perheen kanssa kuin sosiaalityöntekijällä, joka tapaa perhettä vain pari tuntia kuukaudessa. Siksi perhetyöntekijää/ lähihoitajaa tulisi myös kuulla moniammatillisessa verkostossa, joka perheen hyväksi toimii. Lähihoitajalla on tarvittavaa osaamista perheen kokonaistilanteen selvittämiseksi sekä perheen ja lapsen voimavarojen havainnointiin heidän omassa elinpiirissään. Perheen ja lapsen palvelun parantamisen kannalta tulee myös varmistaa mahdollisimman pysyvät työntekijät perheen asiassa.

Toisen asteen ammattitutkinnon suorittaneiden perhetyöntekijöiden osaamista tulee arvostaa ja heitä tulee kuulla perheitä ja lapsia koskevia päätöksiä tehtäessä. SuPer pitää tärkeänä myös sitä, että perhetyössä työskentelevien lähihoitajien ja muiden toisen asteen ammattitutkinnon suorittaneiden riittävästä täydennyskoulutuksesta huolehditaan.

Kannanotot kysymyksiin

1. Toivomme, että määrän sijaista paneudutaan asiakkuuden perusteisiin, kun mietitään henkilöstömäärän suhteutusta aikaan tai asiakasmäärään. Perheiden ja lasten asiat ovat tapauskohtaisia, eikä heitä voi suhteuttaa samanarvoisesti aikaan tai määrään. Tässäkin ratkaisevaa on, puhutaanko lastensuojelun perheissä tehtävästä työstä vai asiakkaiden tapaamisesta lastensuojelun työntekijän toimistoympäristössä. 2 h/kk henkilökohtaista aikaa aktiivisessa vaiheessa on mielestämme liian vähän perheen ja lapsen voinnin ja tilanteen tarkistamiseen lastensuojelun sosiaalityöntekijän toimesta.
2. SuPer toivoo lisää henkilöstöä matalan kynnyksen lastensuojeluun ja perheiden tukeen. Toki myös lastensuojelun asiantuntijuutta tulee vahvistaa lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä lisäämällä. Lastensuojelun työskentelytapojen tulee olla monipuolisia, kotikäynnit ovat tärkeitä ja niihin pitää olla aikaa myös lastensuojelun sosiaalityöntekijöillä. Oman jäsenkuntamme työssä lastensuojelunperhetyöntekijän näkökulmasta työntekijällä voi olla max. 2 asiakasperhettä päivässä, oletuksena kokopäivätyö.
3. Esittämämme lapsiperheiden matalan kynnyksen perhetyön lisääminen lisäisi lyhyellä aikavälillä kustannuksia, mutta pitkällä aikavälillä alun kustannukset tasoittuisivat ja jopa toisivat säättöä. Esim. Imatran –malli. Lähihoitajien koulutus on kustannustehokasta ja heitä valmistuu ympäri maan varsin monella paikkakunnalla.

Silja Paavola
puheenjohtaja

Jussi Salo
johtaja, kehittämissyksikkö

SuPeriin kuuluu yli 84 000 lähi- ja perushoitajaa sekä muita toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittanutta, jotka työskentelevät julkisella ja yksityisellä sektorilla.